

Den norske kirke og seksuell trakassering

Av Helga Haugland Byfuglien, preses i Bispemøtet

Kristin Gunleiksrud Raaum, leder i Kirkerådet

Jens-Petter Johnsen, direktør i Kirkerådet

23. november 2017

De siste ukene har seksuell trakassering og overgrep vært i søkelyset, ikke minst med den internasjonale #metoo-kampanjen. Kjente og ukjente kvinner som har stått frem og sagt «jeg også» har bidratt til en sterk offentlig oppmerksomhet på det som skjer i det skjulte. Det er bra - seksuell overskridende adferd bør snakkes ihjel og ikke omgis av taushet som skaper skamfølelse og ensomhet.

Det skal også gjelde i kirken. Det skal være trygt å etablere nære relasjoner til kirkelig tilsatte og frivillige medarbeidere. Vi arbeider for at kirken skal gi mennesker trygge rom. Det kirkelige arbeidsmiljø skal være kjennetegnet av respekt og likeverd. Trakassering er uakseptabelt i alle sammenhenger, og vi har nulltoleranse for krenkelser og overgrep. Den norske kirke er opptatt av menneskeverdet og det enkelte menneskets rettigheter. Seksuell grenseoverskridende adferd, vold og overgrep strider mot kristen etikk.

Til tross for dette, skjer seksuell trakassering og overgrep også i kirken. Det beklager vi på det sterkeste. Mennesker skal kunne komme til kirken med sin sårbarhet og tillit og bli møtt med respekt og verdighet. Vi vil fortsatt arbeide for at enhver som søker kirken og fellesskapet der, skal oppleve trygghet.

Derfor har Den norske kirke lenge hatt et systematisk arbeid for å forebygge og avdekke seksuell trakassering og overgrep. Det har vært tema på mange medarbeidersamlinger og kurs, og det har vært gjort undersøkelser, samt fagutvikling og forskning på temaet. KA utarbeider hvert annet år, også på vegne av Den norske kirke, en rapport som dokumenterer trakassering og overgrep. Her innhentes informasjon fra arbeidsgiverne i kirken, og kartleggingen gjelder arbeidsgivernes forebyggende tiltak og omfanget av anklager. I den siste rapporten, som dekket perioden 2014 og 2015, ble det innrapportert fem saker som gjelder anklager om overtredelse av straffelovens bestemmelser. Rapporten for 2016-2017 settes i gang på nyåret.

Vi vet at rapporten ikke gir eksakt bilde av situasjonen, trolig er her mørketall. Det finnes egne beredskapsplaner mot seksuelle overgrep på alle nivåer i kirken, samt ressursmaterieill til bruk i beredskapsarbeidet. Bispedømmene har kontaktpersoner man kan henvende seg til hvis man ønsker hjelp til avklaring og eventuelt til å formidle hva man har opplevd. Dette kommer i tillegg til verneombud, tillitsvalgte og andre faste strukturer enhver arbeidsgiver må ha.

De aller fleste kirkelige arbeidsgivere henter inn politiattest ved tilsetting av medarbeidere og engasjement av frivillige som skal arbeide blant barn og unge. Men det er ikke nok som forebygging.

Kirkelig Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep ble stiftet i 1996. Det er et nasjonalt diakonalt kompetansesenter og møte- og samtalested for kvinner og menn som har vært utsatt for vold og seksuelle overgrep. Senteret arbeider også med å forhindre og forebygge at nye overgrep og krenkelser skjer i kirke og samfunn, og har nylig fått prosjektmidler for å hjelpe menighetene til å etablere enda bedre rutiner i det forebyggende arbeidet. I tillegg har senteret utviklet liturgier og motivert til årlige gudstjenester om dette viktige temaet i bispedømmene.

Allerede på -80-tallet startet Kirkenes verdensråd aksjonen «Torsdager i svart» eller «Thursdays in black». «Torsdagerisvart» er en aksjon i protest mot vold og overgrep, og i solidaritet med de som rammes. Torsdag 23. november relanseres denne her i landet av Norges Kristne Råd. Alle kan delta - handlingen er at man kler seg i svart på torsdager. Blir man spurt hvorfor man går i svart, kan man fortelle hva det hele dreier seg om. Bilder deles på Facebook eller Instagram med #torsdagerisvart og #thursdaysinblack.

Arbeidet for å forebygge og håndtere trakassering i kirkelig sammenheng har fremdeles utfordringer. Vi tror dessverre at det stadig vil være tilfeller der tillit misbrukes, makt utøves og grenser overskrides. Alle som har lederansvar i kirken må bidra til jevnlig kompetanseheving for å kunne forebygge og utvise nødvendig ansvarlighet når trakassering og overgrep blir kjent. Vi som arbeider i kirken, må kontinuerlig peke på at trakassering er helt uakseptabelt, at alle trygt skal kunne arbeide og delta i kirkens mange aktiviteter.